

telepensjonisten

Medlemsblad for Telepensjonistenes Landsforbund

Nr. 4/16 - 43. årgang

Hans har skrevet historie

Dagunn brenner for eldre

Inge er engasjert i nærmiljøet

Lederen har ordet

Trofaste medlemmer og tillitsvalgte!

Vi er i ferd med å legge bak oss et aktivt og innholdsrikt år, både i lokalforeningene og i forbundsledelsen. Tillitsvalgte legger ned mye arbeid for at medlemmer skal få et bredt og godt tilbud med ulike aktiviteter. Denne innsatsen ville vært forgjeves, hvis det ikke hadde vært for de mange trofaste medlemmene som benytter seg av tilbudene. Lokale aktiviteter er en god ramme for hyggelige møter mellom tidligere kollegaer.

Julen står for døren og dermed mange ting som skal ordnes før høytiden setter inn. Lokalforeningene benytter anledningen i førejulstiden til å avvikle juletilstelninger.

Dette er god tradisjon og en fin innledning til julestria. Det ville vært fint om en slik sammenkomst også ble brukt for å takke våre gode tillitsvalgte for innsatsen gjennom året, og for å takke trofaste medlemmer for deltakelse på ulike aktiviteter gjennom året. Det er også medlemmer som bidrar, blant annet med stoff til bladet Telepensjoisten.

Landsstyret avslutter året med landsstyremøte 12. desember og en julelunsj etter møtet. På dette møtet skal vi i hovedsak behandle saker for landsmøtet neste år. Julelunsjen avrunder landsstyrets innsats gjennom året. Da er det på sin plass å takke alle tillitsvalgte i landsstyret for innsatsen gjennom året, samt et varamedlem som har fungert i midlertidig fravær for en tillitsvalgt i landsstyret.

Vi hadde 21. november et hyggelig og konstruktivt møte med adm. dir. i Telenor Norge AS, Berit Svendsen, sammen med HR dir. Øystein Bakken. Fra TPL stilte undertegnede samme med sekretær Tore Andli. Vi har fremmet ønske om jevnlig møter og har håp om at det kan bli faste møter framover.

Det var en SAKO konferanse 22. og 23. november. SAKO, for de som ikke er kjent med begrepet, er et samarbeidsorgan innen Pensjonistforbundet for pensjonistforeninger i statlige og tidligere statlige etater som Posten, Politiet, Jernbane, Vegvesenet, Fagforbundet og Telenor. Et av temaene var diskusjon om Pensjonistforbundets krav til statsbudsjettet for 2018. Andre saker var Pensjonistforbundets samfunnsrolle (FAFO rapport), samordningsreformen og stortingsvalget 2017. Deltakere var Arne Jenssen, Tore Andli og Einar Nymo.

Vi viser til mer utfyllende informasjon i dette bladet.

Forbundsledelsen ser fram til et nytt og innholdsrikt år med landsmøte 9. og 10. mai.

God jul til alle og en hver

God jul til medlemmer og tillitsvalgte i sær

Håper dere alle får

En strålende jul og et fantastisk nytt år.

Med vennlig hilsen
Forbundsleder, Arne Jenssen

INNHOOLD

Lederen har ordet	s. 2	Instrumentmakeren i Gjøvik	s. 10
Hver gang vi møtes, har vi det bra...	s. 3	Sofustanker	s. 12
Medlemstur ga nye medlemmer	s. 4	Bakkemanskapet i Tønsberg	s. 13
Kvifor treng vi pensjonistar elderråda?	s. 5	Ålesund lokalforening på tur i eget fylke	s. 13
Alnes fyr og opplevelsessenter	s. 6	Språket vårt	s. 14
Vi bruker og kaster	s. 7	Det skjer	s. 15
Kystens eventyr	s. 7	Småstoff	s. 16
Telehistorien i Moss 1855-2000	s. 8		

Neste nummer av bladet kommer ut 22. mars. Tips og stoff sendes på e-post til gunhi-s@frisurf.no innen **20. februar**.

Redaktøren forbeholder seg retten til redigering og nedkorting av innlegg.

Utgitt av Telepensjonistenes Landsforening. Redaktør: Gunhild Skoglund. Ansvarlig redaktør: Arne Jenssen.

Hver gang vi møtes, har vi det bra...

Dette sier Halfdan Sivertsen i en populær sang. Kanskje man burde synge denne ofte på lokalforeningens arrangementer, for er det noe som er felles for alle rundt omkring i landet, er det nettopp hyggen ved å kunne være sammen med tidligere kolleger.

Mette Hummelvoll, styremedlem i landsforbundet

På medlemsmøter, reiser, bedriftsbesøk, kulturtiltak, kafesamlinger, julebord - her kunne vi liste opp mange flere aktiviteter som er i gang i lokal regi.

Samtaler med lokallagene

Landsstyret vedtok 29. august å følge opp utviklingen i lokallagene gjennom telefonsamtaler med lokallagsledere et par ganger i året.

Lokalforeningene ble fordelt mellom landsstyrets medlemmer, og en grov oppsummering av de samtaler som så langt er avholdt, viser et i hovedsak todelt bilde av situasjonen landet rundt.

Rekruttering

Større lag med fortsatt telenoraktivitet i området klarer seg bra selv om man også her selvsagt merker alderens uunngåelige innflytelse.

Mindre lokallag med liten/ingen mulighet for nyrekruttering, med høy snittalder og lange reiseavstander sliter mest. Et par lokalforeninger har dessverre i år sett seg nødt til å legge ned virksomheten - først og fremst fordi det er vanskelig å finne tillitsvalgte som kan holde skuta flytende.

Kreative ildsjeler

Lagenes økonomi synes jevnt over bra. Det er utlodning på møter og stor grad av egenbetaling på turer.

Og det er imponerende og morsomt å høre om de mange kreative ildsjeler som utrettelig jobber for det felles beste, og for at telenorpensjonister fortsatt kan møtes og ha det bra sammen.

Illustrasjonsfoto fra
Telepensjonistenes
vervebrosjyre.

Sunnfjordingar og sogningar hygga seg i lag.

Medlemstur ga nye medlemmer

Då det koselege samveret vart avslutta, hadde Telepensjonistane Sogn og Fjordane fått 14 nye medlemmer. Det er ein medlemsauke på om lag 9,5 prosent.

Helge Ottesen, Sogn og Fjorande lokalforening

I slutten av september reiste styret i telepensjonistlaget saman med 13 andre medlemmer frå Florø, Naustdal og Førde til eit felles medlemsmøte med telepensjonistar og tidligare kollegaer i Sogndal og Lærdal. Møtestaden var sett til Sogndal Folkemuseum, Dei Heiberske Samlinger på Kaupanger.

Turen går gjennom naturfagre Jølster med den ville og flotte Kjøsnesfjorden, omkransa av høge og stupbratte fjell. Vidare gjennom Fjærland med sin vakre natur og den flotte Bøyabreen like ved riksvegen.

Gjensynsglede

Då Sunnfjordingane møtte Sogningane på Kaupanger var vi blitt 47 i talet. Det kom 23 frå Sogndal og 6 frå Lærdal. Berre eit fåtal av desse var medlemmer i Sogn og Fjordane sitt telepensjonistlag.

Gjensynsglede var stor med å treffe gode kollegaer att. Mange hadde ikkje sett kvarandre på over 20 år, så praten gjekk livleg og alle måtte helse på kvarandre.

Då møtet omsider starta opp inne på Dei Heiberske Samlinger, vart vi først ønskja velkomne av avdelingsdirektøren for museet med vakker song av to gamle stev.

Deretter tok leiaren av pensjonistlaget ordet og ønskja alle velkomne. Styret vart presentert, og alle måtte gje seg tilkjenne med handsopprekking ved namneopp-ropet.

God orientering viktig

Etter ei lang matøkt med mykje prating ved alle småborda, var det kasseraren sin tur til å fortelje om laget sin økonomi som er god. Han fortalde om laget sin medlemskontingent og kontingenten til og frå Forbundet, og om fordelane med å vere medlem. Han la heller ikkje skjul på at vi ønskte fleire nye og yngre medlemmer då gjennomsnittsalderen i laget er høg. Heile 22 prosent er over 85 år.

Kasseraren skal ha mykje av æra for at vi fekk fleire nye medlemmer etter at han var ferdig med si utgreiing.

Sekretæren/superbrukaren på nett syntte deretter på lerret, ved hjelp av PC og framvisar, Telepensjonisten.no si heimeside, og korleis alle kunne bruke den på eigen PC.

Nye medlemmer

Då det koselege samveret med underholdning og god mat vart avslutta etter ca. tre timar, hadde Telepensjonistane Sogn og Fjordane fått 14 nye medlemmer.

Det er ein medlemsauke på om lag 9,5 prosent.

Det må vi seie oss godt nøgde med. Likeins det gode frammøtet og den positive opplevinga som var med felles medlemsmøte mellom Sunnfjordingar og Sogningar.

Leiar Oliv Ottesen ønskjer velkommen, her saman med nestleiar Kjell Hjelm, Kasserar Harald Steiro og styremedlem Helge Ottesen.

Erling Hovland skapa stemning med song og trekkspel.

Kvifor treng vi pensjonistar eldreråda?

Eldre over 60 er dårleg representert i kommunestyre og fylkesting, difor fekk vi i 1972 ei eiga lov om eldreråd.

Dagunn Klakegg, Sogn og Fjordane lokalforening

I lova står det bl.a.: "Eldrerådet er eit rådgivende organ for eigen kommune, alle saker som gjeld levevilkåra for dei eldre skal innom Eldrerådet før dei går til kommunestyret."

Og dette er så strengt at eit vedtak kan bli kjent ugyldig hvis ikkje ei relevant sak har vore innom Eldrerådet før den går til avgjer i kommunale organ.

Kva er så aktuelle saker for dei eldre?

Det viser seg at dei fleste saker er aktuelle også for oss eldre, og fylgjande saker skal innom Eldrerådet:

- Budsjett/økonomiplaner
- Kommuneplaner/reguleringssaker
- Tiltak og planer for helse og sosialsektoren
- Kultur og samferdselsplaner

Vi pensjonistar har ikkje så mange arenaer på det samfunnsmessige plan, der vi kan få lagt fram sakene våre, difor er det viktig at vi brukar Eldreråda. Men det krev og at vi som er med i råda har god kontakt med dei vi representera, slik at vi kjenner problema.

Vanskelege saker

Dei aller vanskelegaste sakene er gjerne dei som har med budsjett/økonomi å gjere. I Førde har vi jobba mykje med bemanningsforholda på Sjukeheimen, rehabilitering og nok hjelp til demente og deira pårørande.

For tida er vi opptekne av at fysioterapi-tenesta i kommunen virka så dårleg at kronikarar ikkje ein gong kjem på venteliste.

Langtidsplassar på Sjukeheimen står og på vår bekymringsliste, prognosane viser sterk vekst i den aktuelle aldersgruppe. Der er ingen ledige rom på Sjukeheimen, og vi veit at det tek minimum fem år frå ein begynner å planlegge til ferdigstilling.

Rådgevingande

Men kva kan vi gjere, vi er tross alt berre eit rådgevingande organ.

Vi har og engasjert oss i ei regulerings sak som vil skape store støyproblem for Sjukeheimen, delvis ved å protestere i Eldrerådet, delvis ved å innleie til ein debatt i lokalavisa. Og der har vi fått stor oppslutting.

Vi har og bedt om (forlanga) å få vere med når det nye kommunekartet skal teiknast. Hos oss skal fire kommunar slå seg saman; Førde, Jølster, Gaular og Naustdal. Dei fire eldreråda har alt innleia eit samarbeid.

Leier og vara frå Telepensjonistene

Ja dette var nokre få eksempel på saker vi jobbar med.

Det er kommunen sitt ansvar at vi blir forelagt relevante saker, men det er leiaren som har det endelege ansvaret for saklista, og vi tek ofte opp saker på eiga hand. Vi møter oftast velvilje frå kommunen sine representantar, sjølv om eg av og til må minne dei om "lovens bokstav".

Eldrerådet i Førde har fem medlemmer med varamenn, derav er leiar og én vara frå Telepensjonistane. Arbeidet er tidkrevjande, men viktig for at vi eldre framleis kan vere med, både å påverka og å vere ein del av samfunnet.

Dagunn Klakegg er leiar av Eldrerådet i Førde kommune.

VISSTE DU AT

- Alle kommuner skal ha et eldreråd valgt av kommunestyret for valgperioden.
- Kommunestyret avgjør antall medlemmer i eldrerådet.
- Pensjonistforeninger har rett til å foreslå kandidater til eldrerådet.
- Flertallet av rådsmedlemmene skal være alderspensjonister i kommunen.
- Eldrerådet peker selv ut leder og nestleder valgt mellom pensjonistene.

Kilde: Lovdata.no

Kartleggingen som ble foretatt blant lokalforeningene i høst (se egen sak) viser at omlag en fjerdedel av foreningene har representanter i eldreråd på nåværende tidspunkt.

Inge Westad

Ildsjelen

Det var muligens skjebnen som i sin tid gjorde at Inge Westad bosatte seg på Godøya. Han traff nemlig sin Asbjørg fra det lille fiskeværret Alnes i 1969, og lite ante han den gang at han nærmere femti år senere skulle åpne Alnes opplevelsessenter sammen med selveste dronning Sonja.

Sitt yrkesaktive liv hadde han som montør og planlegger i henholdsvis Televerket og Relacom fram til han pensjonerte seg i 2011. Da var han allerede godt i gang med det som skulle ta både tid og krefter, og ikke minst glede da prosjektet var vel i havn; nemlig Alnes fyr.

- For meg så betyr dette at en har fullført et prosjekt. Jeg tror, og det har vi mange andre eksempler på i vår kommune, at det er viktig at den eller de som hadde ideen følger den til mål. Slik sett føler jeg det godt at jeg nå kan si at jeg er i mål med det jeg tok på meg, konkluderer han.

Godøya med Alnes fyr og opplevelsessenter ligger vest for Ålesund, og har fastlandsforbindelse både via bru og tre undersjøiske tunneller.

Alle ønskes hjertelig velkommen til et besøk. Du kan lese om stedet på alnesfyr.no.

Alnes fyr og opplevelsessenter

Alnes fyr har gjennom åra skapt lokale arbeidsplasser for ungdom, og fyret er med på å sette kommunen på kartet. I tillegg vil Alnes opplevelsessenter forhåpentligvis trekke nye grupper med turister hit.

Inge Westad, Ålesund lokalforening

Med bakgrunn i arbeidet som tillitsmann i foreningene NTTF, TD og EI og IT i mange år, var arbeidet for fellesskapsaker noe som lå mitt hjerte nært.

Engasjement for nærmiljøet

Det som skulle bli det største engasjementet i så måte var da Kystverket avvertte Alnes fyr til salg i 1988.

Sammen med en prosjektgruppe på tilsammen seks personer startet arbeidet, sammen med Giske kommune, for å overta fyreiendommen, samt å etablere drift i perioden 1988-2010 med meg som leder.

Oppgaven utløste utallige arbeidstimer. Men med en gruppe som brant for saken var dette et trivelig og kjekt arbeide, selv om en tidvis kunne kjenne at det røynte på.

I 1993 ble den freda fyreiendommen Alnes fyr overtatt av Giske kommune, bortsett fra fyrtårnet som var automatisert i 1982 og fortsatt eid av staten.

I denne perioden ble grunnlaget lagt for å kunne utvide drifta. Vi utvikla samtidig fyrstasjonen til et populært reisemål med ca. 30.000 gjester årlig. Dette la grunnlaget for å tenke store tanker.

Alnes opplevelsessenter

I 2003 kom kunstmaler Ørnulf Opdahl med ideen om et avlastningsbygg under bakken. Ørnulf Opdahl, en av våre største nålevende kunstmalere, bor på Godøya. Ørnulf og hans kone, tekstilkunstner Sidsel Colbiørnsen, hadde siden starten vært motiverende og støttende personer for prosjektgruppa. I samarbeide med dem sto gruppa for gjennomføring av prosjektfasen, etter at dette var avklart politisk og administrativt med Giske kommune.

I 2010 ble Stiftelsen Alnes fyr

etablert med meg som sekretær for styret. En slik organisasjonsmessig endring, fra en såkalt ildsjelgruppe til stiftelse, var nødvendig for å ta stilling til og eventuelt gjennomføre en realisering av prosjektet. Kostnadene var beregnet til 24 millioner, og med en byggeperiode på vel ett år.

Åpning med dronningen

Den storstilte feiringen fant sted 7. oktober i år, der H.M. Dronning Sonja sto for den offisielle åpningen.

Sentret er på 750 kvadratmeter og ligger i all hovedsak under bakken.

I fronten er det en vakker glassfasade med inngang til blant annet kafeen. Her er det en fantastisk utsikt. Amfiet har 43 plasser. Kystverket ligger langt fremme i verdenssammenheng når det gjelder å utvikle navigasjonsinnretninger til havs, og de har en interessant utstilling på senteret.

Åpning med dronning Sonja. Foto: Lars Olausen

Vi bruker og kaster

Bergen lokalforening besøkte i høst Cornwall i England. Der fikk de blant annet omvisning i miljøparken Eden Project.

Blant skulpturene fikk de hilse på "The WEEE Man", en figur laget av gamle elektriske dingser som symboliserer hvor mye slikt avfall en gjennomsnittlig britisk familie kaster i løpet av livet.

Gunnar Larsen har sendt oss et bilde av den staute karen, og det er vel grunn til å tro at vi er på linje med britene når det gjelder bruk og kast.

Et meget fyldig reisebrev fra turen kan du lese på hjemmesiden til Bergen lokalforening.

Kystens eventyr

Bodø/Salten har igjen vært på farten. Sekretær Nils Bøe har skrevet et interessant reisebrev fra høstturen til vakre Vesterålen som du kan lese på deres hjemmeside. Her nøyer vi oss med en aldri så kort reiseskildring.

Ferden over Hamarøy ble viet fortellingen om Polarbanen, som tyskerne startet å bygge under krigen. Den skulle knytte Nordlandsbanen til Kirkenes.

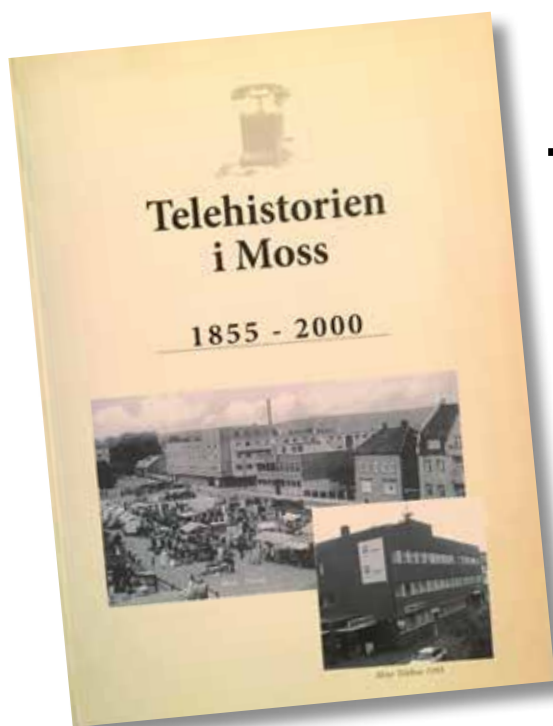
Turen gikk så til det gamle telegraf-senteret Lødingen og videre til landets største fiskevær, Myre. Her ble det festkveld med både ishavsrøye og fiskeværrets historie på menyen.

Nyksund ligger mot storhavet, der skrei-en har sin eldgamle rute fra Barentzhavet til Lofoten for å gyte. Etter krigen kom tyske ungdommer fra Soningstjenesten

for å gjenoppbygge det forlatte fiskeværret. Folket nordpå var naturlig nok ikke spesielt begeistret for disse ungdommene så tett etter krigen. Imidlertid lyktes de i Nyksund, og stedet er nå et attraktivt «museum».

Hurtigrutemuseet i Stokmarknes skapte gode minner for sekretæren, som hadde sin første jobb som telegrafisk ombord i D/S Lofoten (tilhørte Vesterålske dampskipsselskap/VDS). Museet viser selskapene som drev dette kystens eventyr.

Havmannen i Mo i Rana står i Ranfjorden cirka 15 m fra strandkanten. Den kraftige karen måler 10,15 meter, og vannet når opp til figurens lår når det står på det høyeste. Gerd Hemming (til v.), Eva Stemland og Gerd Kalvik beundret skulpturen.

Telehistorien i Moss 1855 – 2000

- Jeg føler at vi i redaksjonskomitéen har gjort en god jobb. Vi er stolte over arbeidet vi har utført.

Dette sier Hans Krugerud i Østfold lokalforening etter at hundre siders telehistorie fra Moss nå er på plass mellom to permer.

- Jeg syntes vi manglet Telegrafverkets historie i Moss, og det er en viktig del av lokalhistorien, sier han og legger til at det tidligere er gitt ut to bøker; Moss Telefonanlæg 1884-1934 og Historien om Jeløy Radio (2006).

Dermed satte de i gang, seks engasjerte pensjonister med forskjellig bakgrunn fra "verket", og med Hans Krugerud som leder. Her kan du lese hans oppsummering i kortversjon.

Telegrafvæsenet, forløperen til Telegrafverket, sendte sitt første offisielle telegram mellom Kristiania og Drammen 1. januar 1855. Straks etter begynte arbeidet med Østlinjen fra Kristiania til Moss-Sarpsborg-Halden og videre til svenskegrensen.

Linjen ble ferdigstilt 11. juni 1855, og allerede dagen etter ble det første telegrammet sendt mellom Oslo og Stockholm. Forbindelsen til det øvrige Europa var nå i orden, og Moss Telegrafstasjon ble åpnet 12. juni for alminnelig telegramtrafikk. Telegramoverføringen skjedde med morseapparat.

Jeløy Radio stod ferdig i 1930, og den første senderen, den såkalte Amerikasenderen, ble installert samme år.

Moss fikk konsesjon

I 1876 oppfant Graham Bell telefonen, og allerede i februar 1884 fikk kemner Henr. Holst konsesjon fra Telegrafvæsenet til å starte Moss Telefonanlæg, og den første telefonen i Moss ble tatt i bruk. Det ble hevdet at telefonen var et leketøy uten praktisk nytte. Det viste seg å være feil!

Da Moss Telefonanlæg bygget ny sentralbygning i Prinsensgate 5 ble det installert en automatisk sentral som ble tatt i bruk i november 1933.

Fem år senere flyttet Telegrafverket sin stasjon til Prinsensgate 6. Her fikk de bedre plass for en liten administrasjon, telegraf med skranke for å ringe rikstelefoner og sende telegram, rom for rikstelefonen, tekniske rom, budrom og kontor for regningsortering.

Tyske offiserer på vakt

Med det nye rikskabelanlegget ble Moss en viktig forsterkerstasjon for utlandsforbindelsene. Disse forbindelsene ble vurdert som så viktige at tyskerne under krigen hadde tre til fem bevæpnede tyske offiserer på vakt hver dag.

For øvrig hadde tyskerne cirka tusen mann i Moss, og de holdt et strengt regime.

Overført til Sarpsborg

Rikstelefonen og telegraf/teleskranken var betjent hver dag hele uka.

Rikstelefonen hadde en sterk økning og bemanningen økte deretter. Telegramtjenesten ble effektivisert ved at det ble tatt i bruk strimmelskriver, også kalt "Start-

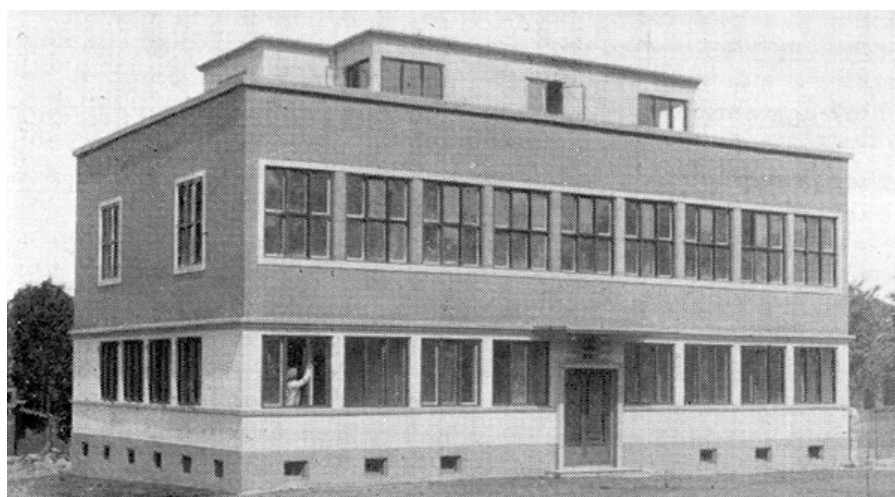
Stopp" apparat, i stedet for morseapparatet.

I 1953 overtok Telegrafverket Moss Telefonanlegg. Det ble en felles enhet med 54 ansatte, og Otto Gulbrandsen fra Telegrafverket ble ansatt som ny telegrafbestyrer.

Moss Kontrollkrets ble nedlagt 1. september 1972, og administrasjonen ble overført til Sarpsborg teleområde.

Rivende teknisk utvikling

Først rikstelefon sambandene, nærsamband og telex-trafikk, så fulgte datatjenestene Datex, Datapak og Al-Tel, og det fortsatte med mobiltelefonutbygging, personsøkertjenesten og radiolinjer samt digitalisering av telenettet. Fiberoptikk

Moss telefonanlegg, Prinsens gate.

God, gammel etatsfølelse i redaksjonskomiteén. Fra v.: Leder Hans Krugerud, Leif Birger Magnussen, Berit Arnesen, Anne Marie Andreassen og Per Emil Pedersen ved den siste telefonkiosken i Moss. Foto: Pål Andreassen

ble viktig i den videre utbyggingen av telenettet.

I 1933 ble den første automatsentralen på 1.500 nummer montert i Moss. Som en av de første i landet ble en ny digital sentral åpnet i 1988. Automatavdelingen hadde også ansvaret for Serietelefonanlegg og Hussentralene i Moss. Dessuten støttet de godt opp om den tekniske driften under OL på Lillehammer.

Montøravdelingen økte antall ansatte i takt med økte abonnement, og i 1979 var det 40 ansatte. Mønstringssted var i teleggjet, men etter en omflakkende tilværelse fikk de en egen montørstasjon i Carlbergveien.

Utviklingen gikk fort også i montørsektoren: fra blank jerntråd til luftkabler, fra blykabler til plastkabler og siden fiberkabler. I tillegg skulle apparatutstyr behandles.

Ved omorganiseringen i 1972 ble det en del forandringer i montørsektoren. Blant annet fikk formennene tilbud om å bli detaljplanleggere.

Telegram og telefon

Det var stor trafikk på Telegrafene i Moss. Den største trafikken var nok festtelegrammene i forbindelse med konfirmasjon, bryllup og andre festligheter.

Telegrammer kom inn på en strimmel

med lim på baksiden som ble limt på telegramblanketten. Telegrammer som skulle sendes kunne leveres i skranken eller ringes inn til telegramtelefonen.

I 1966 flyttet Telegrafene over i nye lokaler og ble kalt Telesenter før det midt på åttitallet ble gjort om til butikk. Senteret ble nedlagt i 1998.

Rikstelefonen var en viktig del av lokalsamfunnet, og dessuten en viktig kvinnelig arbeidsplass. På det meste tjenestegjorde 30-40 damer til sammen på dag- og kveldstid mens Sarpsborg tok seg av nattevaktene.

Rikstelefonen var populær blant firmaene i Moss, noe de tydelig viste ved gaver til personalet hver jul. Moss rikstelefon ble nedlagt i 1972.

Budavdelingen var også en viktig del av Telegrafverket. Først var det ansatt fire voksne menn, senere tok ungdom over. Budene hadde ansvaret for å kjøre ut telegram, og de ga beskjed til folk uten telefon om at samtale ventet i telegrafskranken (budsending).

Etatsfølelse

Utarbeidelsen av «Telehistorien i Moss» har vært arbeidskrevende, men utrolig interessant. Vi i redaksjonskomiteén fikk tilbake den gamle, gode etatsfølelsen!

Vi trykket 200 eksemplarer, og alle er

solgt eller gitt bort til museer, historielag o.l. Vi har fått god omtale i byens aviser og mange hyggelig tilbakemeldinger fra tidligere ansatte.

HANS KRUGERUD

har selv en lang telehistorie bak seg som sier litt om yrkesveier internt i tidligere Televerket:

Jeg begynte på lavere telegrafkurs høsten 1953. Der hadde jeg bl.a. faren til Fleksnes som lærer i maskinskriving. Touch-systemet på skrivemaskin har jeg hatt glede av til dags dato. Siden gikk jeg på Høgere kurs i 1957 – 1959.

Jeg jobbet som telegrafreserve i Askim, Fredrikstad og Sarpsborg, og fikk fast jobb som telegrafassistent i Moss fra februar 1955.

Etter Høgere kurs kom jeg tilbake til Moss som ekspeditørreserve ved transmisjonen.

Jeg likte meg godt med transmisjonsarbeidet og ble der til jeg gikk av med pensjon som overingeniør og driftsleder.

Kjell Engen viser hvordan man spiller på nøkkelharpe. Han brukte et helt år på å lage denne vakre harpa.

Instrumentmakeren på Gjøvik

Det er treverket som fasinerer. Å se at en planke eller en stokk ta form, se at mønsteret i treverket spiller på lag med formene, at fargen på treverket blir riktig. Helt fra guttedagene i sløydsalen har han vært hektet på å forme i tre. Han, som i alle sine yrkesaktive år jobbet med data, budsjett og regnskap, vet ikke en gang hvor mange timer som går med til den store lidenskapen.

Gunhild Skoglund

Kjell Engen, kjent for mange fra tiden som kasserer og nettansvarlig i vårt eget forbund, har laget hele åtte langeleiker, en bondeharpe og en lyre. Se for deg Nøkken, så vet du forresten hva en lyre er.

Stasinstrumentet

Som om ikke det var nok, er han akkurat ferdig med en nøkkelharpe.

Dette instrumentet er mest utbredt i Sverige, og så vidt han vet er det ikke mange i Norge som spiller på nøkkelharpe.

- Den brukte jeg ett år på å lage, gud bedre så mange timer!

- Hva var de største utfordringene med å bygge den?

- Det fantes ingen arbeidsbeskrivelse og knapt nok tegninger. Youtube ble redningen, der er det i hvert fall noen videoer som viser instrumentet. Pauseknappen ble flittig brukt, humrer han.

Et utrolig vakkert instrument har det blitt. Kjell viser hvordan harpen er bygget, med nøkler, overstrenger og understrenger. Teknikken kan han også, men spille – nei. Det vil si, en liten demonstrasjon på en langeleik tar han gjerne. Noen spede toner som hensetter oss et par-tre hundre år tilbake i tid.

Fem hundre år gammel original

Langeleiken han spiller på er en tro kopi av originalen som er datert år 1524.

Kopien lagde han av en granstokk som var tenkt som innvendig mønestokk på hytta på Værsket i Gausdal, som han – i sin vane tro – tegnet og bygget i sin helhet selv. Tømmeret ble hentet i onkelens skog på andre siden av Mjøsa, men det ble altså en stokk til overs. Den ble liggende og tørke i 20 år, og dermed særdeles godt velegnet til langeleik.

Men tilbake til originalen. Den ble funnet rundt 1980 på Hasvoldseter, et småbruk i

nærheten av Gjøvik, og merkelig nok bare få kilometer fra hjemmet til Kjell.

- Den ble funnet i forbindelse med innsamling av musikk og instrumenter knyttet til folkemusikktradisjonen. Langeleiken var i god stand, og vi vet at den er minst hundre år eldre enn de som er funnet ellers i Europa, forteller Kjell.

Langeleiken er mest utbredt i Nord Europa, og den har sin opprinnelse fra siter. Instrumentet bygges som regel av gran. Treslaget var best tilgjengelig fra gammelt av, og for å få en fin fargetone samtidig som årene i treverket skal synes, ble det i gamle dager brukt okseblod til å sette farge på instrumentet. Et plekter til å spille med skal for øvrig fortsatt lages av bukkehorn.

Hardingfele

Vi beundrer igjen nøkkelharpa, og lurer på hva det neste prosjektet måtte bli.

- Han må ha noe å gjøre hele tida, skyter fru Inger inn.

Selv strikker og tover hun mens mannen stadig vekk forsvinner ned i verkstedet, hvor hun knapt har adgang. Hun synes det er rotete. Han har system.

- Kjell har laget radiostyrte båter som han tester på Mjøsa, fuglehus, mangletre og rosemalte ting, legger hun til og viser smilende fram en holder for tørkeruller

formet som en humoristisk ku. Antakelig laget på impuls i en ledig stund.

Drømmen viser seg imidlertid å være større enn som så. En hardingfele er det fristende målet. Som han selvsagt skal bygge selv.

Gjøvik Spelmannslag

- Hvordan kom du på å starte med å bygge langeleiker?

Kjell forteller at han hadde et møte med logoped Kjell Stokke i Gjøvik kommune, og at de i samtalens løp tilfeldigvis fant ut at de hadde felles interesse for folkemusikktradisjon. Stokke var en ildsjel og startet i 1978 Gjøvik Spelmannslag.

- Laget hadde imidlertid ingen instrumenter, og ingen var å få kjøpt. Det var kun en ting å gjøre, bygge sjøl. Laget leide sløydsalen på en skole og gikk den harde veien med å prøve og feile. Det fantes få eller ingen som kunne lære bort håndverket, og heller nesten ingen beskrivelser. Vi studerte gamle tegninger for å finne materiale og form på instrumentene, forklarer Kjell som har vært med i byggegruppen siden 1980.

Spelmannslaget har etterhvert blitt viden kjent for sitt arbeid og bevaring av den gamle folkemusikktradisjonen. Laget har hatt besøk både fra inn- og utland.

Anno

Mange fulgte nok med på NRK-serien Anno sist vår, hvor det blant annet ble konkurrert i å bygge tradisjonsinstrumenter. Svenneprøven besto i en konkurranse mellom to svenner som bygget hver sin lyre. Mesterprøven besto i at det skulle bygges en harpe (også kalt Bondeharpe), og at de skulle spille på den.

Materialene til dette ble forberedt av byggegruppen i Gjøvik Spelmannslag. Stein Villa deltok under innspillingen som instruktør under mesterstykket.

Villa har tittelen tradisjonsmusikkarkivar, og han er godt kjent innen folkemusikktradisjonen.

Rekruttering

Det er godt voksne folk i byggegruppen til Gjøvik Spelmannslag. Selv om folkemusikken står sterkt mange steder, er det vanskelig å få med yngre folk som kan lage instrumentene.

Konklusjonen er klar, tradisjonen går ut hvis den ikke blir tatt vare på. Det trengs en ny ildsjel.

Nøkken er kjent for å spille på lyre.

Denne langeleiken er en nøyaktig kopi av en langeleik fra 1524. Kjell lagde den av en granstokk. Originalen er den eldste som er funnet i Europa.

VISSTE DU AT

For spesielt interesserte:
<http://www.mjosmuseet.no/arkiver/tradisjonsmusikkarkivet>
<http://gjovikspelmannslag.no>

SOFUSTANKER

USA har hatt mange skjebnester i sin historie da veivalg måtte tas. Årets presidentvalg er ikke noe unntak. Det var en nådeløs og hatefull hanekamp mellom hane og høne. Ingen av dem var verpedyktige, men de hakket på hverandre så fjæra føyk over hele Amerika, før seierherren kunne legge seg på velgernes gullegg for å ruge. Hva som blir klekket ut er ennå uvisst, men det er sterk uro i hønsegården. Reven kan komme på besøk, så folket ligger klare med sine skarpladde våpen med rett til å forsvare seg og sitt. Måtte det ende i Klukk-Klukk og ikke i Pang-Pang og bomberegner. Trump trumfjet Hillary i spillets siste og avgjørende stikk. Det kan virke skremmende for USA og resten av verden om ordgyteriet under valgkampen tas på alvor. Er det duket for borgerkrigaktige tilstander? En trøst er at Donald skicket seg vel under sin takketale til valgteamet sitt. Men sønnen ved hans side virket skremt.

Fruen og jeg gerådet også i skjebnefylt konflikt med bitre beskyldninger etter mye hørerør utover høsten. Vi hører begge til i den høresvake flokk, slik som det ofte seg hør og bør i livets kveldsstund. Det var blitt mye 'God dag mann hostesaft' mellom meg og fru. Det toppet seg en dag da jeg drillet min kjære viv i geometriske figurer og former. Sirkelens egenskaper og betydningen av tallet 'pi' var nok ikke helt forstått. Etter en tilnærmet harmonisk søndagsfrokost med nyverpete egg, tok jeg for meg trekanten som nytt tema. Det ble ikke noe gullegg. Hun hadde ennå ikke tatt på seg høreapparatene da jeg begynte å legge ut om trekantenes gode sider og egenskaper. Hun tente da jeg nevnte den rettvinklede trekants hypotenus. Det var som hår i snuppa. Hun grublet nok ennå på den mystiske 'pien' i sirkelens verden. Hun oppfattet det som at jeg sa at jeg var 'hypp på musen'. Det ble en intens kakling før jeg fikk forklart meg i sindige ordelag. Forsoningen endte i at jeg forpliktet meg til å oppsøke hørelegen. Testen viste at diskant-

tens høye toner ikke rakk fram til hjernen. Det endte med en høre lur bak hvert øre for meg også. Fuglene begynte plutselig å synge, tidsalarmen på komfyren våknet til live og fruens ord fikk mening. Nå hører jeg som en ulv, men det er egentlig ingen ørensløst. Nå kan jeg bare skylde på tomt batteri når formaninger og ordrer ikke blir etterfulgt.

Uskyldsrøne lille Norge, suveren i skispor og andre sportsskamper, ble brått avslørt som dopingland, bare slått av russerne. Thereses ja og Jo til ulovlig munnsårkrem fikk munnvikene til å henge og tårene til å trille. Både ære og fremtidig millioninntekt er i spill. Toppidrett er internasjonal multimillionærbutikk. Da er det lett å falle for fristelsene med prestasjonsfremmende medikamenter både for utøvere og idrettsbosser. Skarptrente Johaug står han nok av og finner tilbake til snøsporet. Doping har kommet for å bli, den er pengedrevet. Mantraet 'En sunn sjel i et sunt legeme' kan lett bli til 'En usunn sjel i et usunt legeme'. Det er langt fra guttedagens fotballkamper med tøyfotball på løkka, og tidtaking med vekkerklokke når vi løp om kapp. Idrettsgledden var enkel i hine hårde dager. Og ingen hatet motstanderen sin, selv om vi var uenig om hvem som vant.

Klimaendringene skremmer fru. Ikke klimaet i heimen nå når ørene fungerer, men naturens mange uventede værkrumspring. Regnet høljer på Svalbard i november, et sted som værmessig er karakterisert som arktisk ørken. Fra Dovre og nordover skinte sola ukevis i høst og skapte brannfare i lyng og skog. I global sammenheng er vår værsyting meningsløs. Kollapsen av sommerisen i Arktis er et av mange skremmeskudd fra naturens side. Alle vet at kloden er opphetet langt over normalen, men verken den menige mann eller statlige ledere tar det helt på alvor. Det gjør jo godt å bare lukke øyne og ører for det som skjer. Våre bekymringer er større om det blir nok ribbe, pinnekjøtt og akevitt

til jul. Vår velstand synes vare til evig tid, varslene til tross. Vårt bidrag til flommen av klimagasser til atmosfæren overser vi. Fremtiden vil neppe takke oss for det.

Telenoret har nok en gang mannet seg opp til å bemanne ned. Oppsigelsene øker i takt med overskuddet. I denne runden forsvinner 180 ansatte når 5 distriktskontorer legges ned. Ansatte i Førde, Steinkjer, Stavanger, Lillehammer og ved Fornebu må ta sin hatt og gå med sluttpakke i baklomma i løpet av 2017. Steinkjer er først ute på selveste nyttårs-aften med nistepakke og ledelsens ønske om et Godt nytt år! Hårde bud for de berørte, men det må til for å tilpasse seg en televerden i rask omstilling, hevder norgesdirektør Berit Svendsen. Vi har hørt det før, og får høre det igjen. Store overskudd er ingen garanti for sikker jobb. Men pensjonsforeningene kan få økt rekruttering. Og det er jo noe.

Det juler seg til. Fruen ble parkert ved hotellets basseng på Gran Canaria for tre uker i november, mens Sofusen hennes jaget rundt i sjø og fjell på jakt etter vinterhelse, spanske egg, norsk akevitt og gløtt av badenymfer.

GOD JUL TIL ALLE

Bakkemannskapet i Tønsberg

Rundspørringen i høst viser at det sosiale samværet betyr mye i alle lokale foreninger. Noen hygger seg sammen til de grader at de møtes hver eneste uke. I godt og vel femten år har de holdt på. Hver torsdag. Gjengen holder stand på Flykafeen utenfor Tønsberg.

Torsdagsgjengen startet i forbindelse med nedbemanningen i Televerket/Telenor midt på nittitallet. Gjengen hadde plutselig tid, og ikke minst behov, for fellesskap og samhold.

Et solid "bakkemannskap" er de. Ti til femten gjengangere gjennom mange år, noen har hygget seg sammen helt fra starten med mimring, diskusjon, meningsutveksling og oppdatering av nyheter og endringer. Og selvfølgelig kaffe og vafler. Ja, sågar bløtkake spanderes hver gang noen har kjøpt ny bil. Uskrevne regler må det ikke slumses med.

Mottoet er av det vi skjønner at "Det er bedre å løse verdensproblemer på Flykafeen hver torsdag enn å la være å løse verdensproblemene."

Torsdagsgjengen er en uformell gjeng, og folk utenom lokalforeningen stikker gjerne innom, her er alle velkommen. Det er bare et aldri så lite MEN; De etter hvert noe aldrende gutta ser gjerne at kvinneandelen øker, de kvinnelige torsdagsgjestene er visstnok ytterst få.

At et så stort antall personer møter hverandre ukentlig gjennom så mange år forteller at slike sammenkomster har stor betydning, både menneskelig og sosialt.

Stemningen blir god når Astrid Rønningen skjenker kaffe til Tore Horntvedt, Hans Jørgen Halvorsen og Arne Jonassen.

Den som kjøper ny bil spanderer kake.

Ålesund lokalforening på tur i eget fylke

Laila Wik Romestrand har laget en liten reisereportasje fra en interessant dagstur hvor 27 medlemmer var med.

Første stopp var Kokarsteinen, som ligger ved Storfjorden mellom Dyrkorn og Vaksvik. Den ble brukt som ly og kokeplass for de som bygde denne veistrekningen.

Turen gikk videre forbi Valldal til Gudbrandsjuvet hvor vi vandret på de nye bruene og så på fossen før vi dro videre til Trollstigplatået. Turen tilbake til Ålesund gikk via Valldal og Stordal med omvisning i Rosekirka.

Trollstigplatået

Kokarsteinen

SPRÅKET VÅRT

Rolf Bjørn Nylund

Brorparten, av norrønt brodur-arfr, er et ord som for de fleste betyr «mer enn halvparten» av noe. Men hva var betydningen av ordet opprinnelig, i juridisk forstand?

Her må vi langt tilbake i tid, til Magnus Lagabøte. Kong Magnus fikk tilnavnet fordi han bøtte, forbedret, lovene. *Lag* er det norrøne ordet for 'lov'. Det henger igjen i ord som *lagmannsrett*, *lagdømme* og mange flere. *Trøndelag(en)* betyr opprinnelig 'trønderne sitt lovområde'. Trønderne var altså et folkeslag. Svenskene har bevart ordet *lag* i sitt språk, *lagen* betyr loven. Området nordvest i England, der de danske vikingene i lang tid hadde fotfeste, ble kalt *Danelagen*.

Det var i 1276 at Magnus Lagabøtes landslov ble gjort gjeldende, og her er det nedfelt i lovs form at **ved arv er brorparten dobbelt så mye som søsterparten**. Det som lå i bunnen her, var nok å sikre at jordeiendommer ikke kom ut av ætta ved inngifte, at de forble i familien, jf. Odelsloven.

Det er ellers å merke seg at denne loven og denne bestemmelsen ble satt i verk ikke bare over hele Norge, men også på Orknøyene, Shetland og Færøyene. De erstattet lovene for de fire lagtingene Gulating, Frostating, Eidsivating og Borgarting. I tillegg til dette ble landsloven supplert med en egen *bylov* for alle byene i Norge. Dette er et av de første eksempler på nasjonal lovgiving fra en sentralmakt i Europa, og dette styrket kongens lovmakt betydelig.

Island fikk sin egen lovbok noen få år senere; den bygde i stor grad på Landsloven.

Håkon Håkonsson, far til kong Magnus, holdt i denne tiden til i Bergen, og her hadde han sitt kanselli. Det var han som satte i gang det store lovarbeidet etter lange tider med krig og uro i landet. Han sendte blant annet en delegasjon lovkyndige til Castilla, som da var eget kongedømme, for å lære og samarbeide om lovverket. Som vi ser, måtte vi altså til det spanske fastland, som var kommet langt i rettsutvikling, og som bygde på romersk lovgivningstradisjon, for å forklare hvorfor den fordømte bror-

parten skulle bli så viktig at selv biskopen i Nidaros reagerte.

En leser av forrige TP har sendt en mail og gjort oppmerksom på et fenomen som rett som det er dukker opp både i skriftlig og muntlig, nemlig det som språkforskerne kaller forkastning eller **metatese**. Hun oppdaget at **fluidum** (væske; drikkevarer) var feilskrevet 'fludium'. Det beklager vi, men prentesvarten, eller **PRENTESVARTEN** som det heller burde hete, ligger stadig på lur og gjør seg usynlig. Men det gir oss god anledning til å se nærmere på fenomenet. Takk for påminnelsen, Ingeborg Skoge!

Det vi ser her, er at bokstavene i og d har byttet plass. Sagt på en annen måte: metatese kjennetegnes ved at to like eller nesten like språklyder bytter plass inne i ordet.

Småbarn i den første språklæringsfasen forveksler ofte lydene slik at *selge* blir til 'segle', eller omvendt, *hespe* til 'hepse' og *egle* blir til 'elge'. (Det er ikke helt det samme som når barn kaller kiropraktoren for *kirotraktoren*, og voksne – spøkefullt – kaller *foodprosessoren* for *foodprofesoren*, men det ligner.) Uttrykket *å elge seg innpå* ser nå ut til å ha overtatt full-

stendig; vi hører det stadig i TV og radio, og vi ser det i aviser og blad.

Mange har sikkert hørt «lokale varianter» som 'legimitasjon' istedenfor *legitimasjon*, 'intrakati' istedenfor *intrikat*, og 'intinativ' (uttales innsjativ) istedenfor *initiativ*.

Studerer vi språkhistorien, oppdager vi at det er det norrøne ordet 'drit' som ligger til grunn for det engelske 'dirt' og 'dirty'. Betydningen er den samme. Norrønt hadde flere ord for hest, ett av dem er 'hross'. Samme ordet finner vi igjen i engelsk som *horse* og i tysk som *Ross*.

Vi ser altså at det er metatese som har gjort seg gjeldende også når et ord krysser landegrensene. Det velkjente italienske scootermerket Vespa kjenner vi igjen som norsk 'veps'.

PS! Skulle noen av leserne ha idéer til ny vri på språksiden, tar vi gjerne imot forslag.

Vi prøver oss igjen med noen smakebiter fra litteraturens verden, selv om det bare var fire «sjeler» som gav lyd fra seg sist. Var de kanskje for enkle, for banale – eller for vanskelige?

Det var i hvert fall riktig at det var hhv. Ibsen og Zsa Zsa Gabor som var forfatterne.

Denne gangen burde vi vel ha funnet forfattere av julesanger, men det viser seg at alle julesangene er å finne på nettet, med komponist, noter og melodi.

I stedet plukker jeg ut et vers midt inne i et dikt av en kjent forfatter:

*Slik hedrer vi dem, med avmakt,
med all den tomhet vi vet,
men da har vi sveket de beste,
forrådt dem med bitterhet.*

Her er to strofer i et dikt med enderim, også dette av en kjent forfatter:

*Hun var av dem hvis nese det var ben i,
for hun var født prinsipielt uenig.*

Lykke til med å finne navn på forfatterne – og god jull!

En runde på lokalforeningenes hjemmesider viser at folket kan å kose seg før jul. Det blir imidlertid for mye å ta inn i bladet.

Vi lar Haugesund lokalforening symbolisere alle hyggelige samvær i det ganske land. De hadde julemøte 21. november med over seksti gjester, deriblant gode nabomedlemmer fra Stavanger. Jacob Utvik melder om et vellykket treff med foredrag, underholdning og god mat. Det kom mange hyggelige tilbakemeldinger fra gjestene.

Fra v.: Guri Risa, Haugesund nyter god mat sammen med Berit Kopren og Ingebjørg Bore fra Stavanger.

På telepensjonistene.no > våre lokalforeninger finner du aktivitetsplaner og mer informasjon fra din egen forening.

KONTAKT OSS

FORBUNDSLEDER	Arne Jenssen	Kirkvollen 19 B	7048 Trondheim	907 43 556	arn-je@online.no
NESTLEDER	Roy Knag Jæger	Hopshavn 27	5307 Ask	915 38 870	roykna-j@online.no
SEKRETÆR	Tore Andli	Dagaliveien 31	0783 Oslo	913 98 001	to-a@online.no
KASSERER	Finn-Egil Elster	Hauketotoppen 18	1266 Oslo	913 21 672	feelster@online.no
STYREMEDLEM	Marie Birgitte Aashagen	Nedre Flatåsveg 170	7099 Flatåsen	971 29 908	aashage@online.no
	" Einar Nymoen	Dampsagveien 5A	2004 Lillestrøm	916 17 467	nymeinar@gmail.com
	" Truls Erik Langeggen	Pilestredet park 1	0176 Oslo	900 29 271	lang-t@online.no
	" Ingvar Kallevik	Astrids vei 31	4633 Kristiansand	901 65 520	ingsikal@online.no
	" Mette Johanne Hummelvoll	Oppsal Terrasse 2	0686 Oslo	905 14 798	m-joh-hu@online.no
REVISOR 1	Kåre Johansen	Svenskerud 105	3408 Tranby	901 84 857	khj@online.no
REVISOR 2	Kirsten Næss	Ramstad Terrasse 5	1405 Langhus	901 94 586	kinass@online.no
REDAKTØR	Gunhild Skoglund	Ekreberget 9	2390 Moelv	901 30 153	gunhi-s@frisurf.no
TELEPENJONISTEN					
TEKNISK ANSVARLIG for telepensjonistene.no	Einar Nymoen	Dampsagveien 5A	2004 Lillestrøm	916 17 467	nymeinar@gmail.com

Telepensjonistenes Landsforbund

**Besøksadresse: Snarøyveien 30, sone M1A, 1331 Fornebu • Postadresse: Postboks 800, 1331 Fornebu
E-post: kon.telepensjonistene@telenor.com • www.telepensjonistene.no**

SMÅSTOFF

Advent

*Så tenner vi et lys i kveld, vi tenner det for glede
Det står og skinner for seg selv og oss som er tilstede
Så tenner vi et lys i kveld, vi tenner det for glede*

*Så tenner vi to lys i kveld, to lys for håp og glede
De står og skinner for seg selv og oss som er tilstede
Så tenner vi to lys i kveld, to lys for håp og glede*

*Så tenner vi tre lys i kveld, for lengsel, håp og glede
De står og skinner for seg selv og oss som er tilstede
Så tenner vi tre lys i kveld for lengsel, håp og glede*

*Vi tenner fire lys i kveld og lar dem brenne ned
For lengsel, glede, håp og fred, men mest allikevel for fred
på denne lille jord, hvor menneskene bor*

Inger Hagerup

Visste du at

Tradisjonen med å markere adventstidens gang ved å tenne lys hver av de fire søndagene er gammel, men det er usikkert når den ble innført. En myte forteller om en tysk kvinne som ville lage en kalender for sin funksjonshemmede sønn, som gledet seg meget til jul. Hun fant opp adventsstaken og tente lys for å telle ned til jul.

Kilde Wikipedia

Telepensjonisten ønsker alle lesere en fin adventstid og en god og fredelig jul!

Telegrammets afsendelse. Etter teikning i Oppfinningarnas bok (1874).

Mange naut...

Harald Jarl Runde i Sogn og Fjorande lokalforening har sendt ei morsom historie fra tiden hvor det store sildefiske foregikk.

I 1860-åra vart det i det såkalla Nordlige Vaarsild Fiskeridistrikt opna ei rekkje telegrafstasjonar.

Stasjonane var opne berre under sildefisket – vanlegvis i januar/mars – og blei betjente av såkalla fisketelegrafistar.

Mellom stasjonane var Måløy, som vart fast telegrafstasjon frå 1. april 1866.

Diktaren Aasmund Olavsson Vinje var utdanna jurist. Han arbeidde som kopist i Justisdepartementet og kunne for fyrste gong leve eit nokonlunde sutlaust liv. Men posten i departementet miste han i 1868 etter å ha skreve kritisk om regjeringa i Dølen.

På Nordfjordeid, lenger inne i fjorden for Måløy, var det to unge framstormande sakførarar. Dei kjende Vinje frå studietida og sende telegram og bad han hjelpe dei fram til eit embete.

Spørsmålet må ha sett Vinje i feskjæstemning, for svaret var: "Vi har så mange naut her frå før at alle båsane er fulle."